בס"ד

בנאות דשא

פרשת בא | ה' שבט יומא דהילולא של כ"ק רבינו השפת אמת זי"ע תשפ"ג | שנה ג' | גליון קלא

דולה ומשקה מתורת רבוה"ק מפרשיסחא קאצק וגור זי"ע

במשנת רבינו ראש הישיבה שליט"א

'שובו בנים שובבים'
בנים המתחזקים לשוב בתשובה

הפרשה פותחת 'ויאמר ה' אל משה **בא** אל פרעה'. **הזוהר הקדוש** (בפרשתן לד.) שואל מדוע נאמר '**בא** אל פרעה', הלא נכון יותר היה לומר '**לך** אל פרעה', ורבים הם הביאורים שנאמרו בזה. ישנה אימרה חסידית עתיקה שנאמרה בדרך צחות: בכוונה כתבה התורה '**בא** אל פרעה', שאילו היה כתוב '**לך** אל פרעה' לא היו לנו את ימי השובבי"ם, משום שהיתה חסרה האות **ב** של שובבי"ם.

עלינו להתבונן באימרה זו, אשר טמון בה עומק נפלא במהותם של ימי השובבי"ם.

מובא בגמרא (מו"ק טז.) שבעל דין שלא התייצב בבית דין במועד שקבעו לו קובעים לו בית דין מועד שני, וזאת אף שבית דין יודעים שהוא קיבל את ההזמנה הראשונה ולא התייצב לדין. הגמרא לומדת זאת מהפסוק שנאמר (ירמיה מו, יז) 'קראו שָׁם פרעה מלך מצרים שאון העביר המועד', ואמר **האמרי אמת זי"ע** שאף שהקב"ה התרה בפרעה פעם אחת, לא הענישו מיד אלא חזר והתרה בו פעם אחר פעם, והיה זה לטובת בני ישראל, שהרי המכות מטרתן היתה להביא את פרעה לשוב בתשובה כמובא בדברי חז"ל (שמו"ר ט, ט), וכל המכות היו בבחינת 'נגוף ורפוא' (ישעיה יט, כב) 'נגוף למצרים ורפוא לישראל' (זוה"ק ח"ב לו.), כשם ניתן לפרעה מועד אחר מועד, ואף שלא שמע בקול ה' בהתראה הראשונה חזר ה' והתרה בו פעמים נוספות, כך נפתחו אז דרכי תשובה לבני ישראל, שגם מי שעשה תשובה ולאחר מכן מעד ונכשל, ושוּב שָׁב בתשובה ונפל פעם נוספת - תמיד יוכל להתחזק, לחזור ולשוב בתשובה.

מתנה זו שקיבלו בני ישראל מה'רפוא לישראל' שבא יחד עם ה'נגוף למצרים' מרומזת בלשון הפסוק 'ויאמר ה' אל משה **בא** אל פרעה'. לכן נאמרה לשון זו, שאמר הקב"ה למשה רבנו '**בא** אל פרעה', **בא** וטול המידה הנפלאה הזו שקיבלתם במתנה מהנהגתי עם פרעה.

הנביא ירמיה קורא לבני ישראל (ג, יד) 'שובו בנים שובבים נאום ה'". המפרשים מבארים 'שובבים' מלשון 'מורדים', שהקב"ה קורא לבניו המורדים שהשתובבו וחטאו שישובו אליו בתשובה. התרגום, לעומת זאת, מפרש את לשון הפסוק 'שובו בנים שובבים' באופן אחר: '**תובו בניא דמתחסנין למיתב**' - '**שובו בנים המתחזקים לשוב בתשובה**'. **אלו הרוצים לשוב** בתשובה אלא שחוששים שמא לא תועיל להם תשובתם - לאחר שכבר שָׁבוּ בעבר בתשובה ומעדו ונכשלו שנית, **אליהם קורא הנביא ואומר להם שובו אלי, כי לעולם פתוחות בפניכם דלתות תשובה.** ניתן לומר שהתרגום למד זאת מכפילות הב' במילת 'שובבים'. 'שוֹב' הוא זה ששב פעם אחת בתשובה, ואילו 'שוֹבב' לשון רבים, מורה על זה השָׁב שוּב וְשוּב, שָׁב ונופל ורוצה לשוב פעם נוספת, אליו קורא הנביא 'שובו בנים שובבים', בנים המתחזקים לחזור ולשוב בתשובה, שתמיד תמיד בידם לשוב ולהתקרב אל ה'.

בכך ניטיב להבין באופן מופלא מדוע דוקא על ידי פרשת בֹּא באה כפילות הב' במילה 'שובבים'. כאמור, **מתנה נפלאה זו שניתנה לשוב ולהתחזק בתשובה** גם למי שכבר שב ונכשל טמונה בפסוק 'בא אל פרעה'. בכך נבין גם העומק הטמון באימרה החסידית הנזכרת. כתבה התורה '**בא** אל פרעה' ולא 'לך אל פרעה', שרק על ידי כן יש לנו את ימי השובבי"ם, עם כוח התשובה המופלא המחזק ידים רפות וברכיים כושלות של החפצים לשוב ולחזור בתשובה.

אומרים בתפילה ובנוסח הקידוש של שבת 'תחילה למקראי קודש זכר ליציאת מצרים'. פירש **הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ** זי"ע, 'תחילה למקראי קודש', כאשר האדם פותח תחילה בעבודת ה' וברצונו להיקרא קדוש מכאן ואילך, אף שהיה שקוע בעבירות והשֵׂכֶל מחייב שלא יוכל לשוב בתשובה, אל יחשוש האדם שנעולות בפניו דרכי תשובה כי 'זכר ליציאת מצרים', עליו לזכור שבני ישראל ביציאתם ממצרים היו שקועים במ"ט שערי טומאה והקב"ה עשה עמם נס והוציאם ממצרים, וקרבם לעבודתו, והעלם בדרגות הקדושה. נס זה לא היה לשעתו בלבד, אלא הנס עומד לנו בכל דור ודור, לכל הרוצה להיחלץ ממלתעות הטומאה ולהתעלות בדרגות הקדושה, 'זכר ליציאת מצרים', בכוח יציאת מצרים יוכל להתקרב אל הקדושה.

לפי דברינו אנו, נוסיף ונאמר שהכח להיות 'תחילה למקראי קודש' בכל מצב, בא מכך שיציאת מצרים היתה על ידי עשר מכות, שניתנו לפרעה התראה אחר התראה לשוב בתשובה. מכך נפתח פתח תקוה נכבד מאוד לבני ישראל השובבים לשוב בתשובה שוב ושוב, עד שיתעלו לדרגת 'תחילה למקראי קודש'.

(מתוך ס"ג בא תש"פ מאמר ב - עבד"ד עמ' ערה-רעז)

אמרות רבותינו

בזמן הגלות ההתקרבות ע"י השתוקקות

בעשור לחודש הזה ויקחו להם שה וגו', והיה לכם למשמרת (יב, ג-ו), ברש"י (יב, ו) ומפני מה הקדים לקיחתו לשחיטתו ארבעה ימים, מה שלא צוה כן בפסח דורות, היה רבי מתיא בן חרש אומר, הרי הוא אומר (יחזקאל טז, ח) 'ואעבור עליך וארא והנה עתך עת דודים', וכו', ולא היו בידם מצות להתעסק בהם כדי שיגאלו וכו', ונתן להם שתי מצות דם פסח ודם מילה, וכו', אמר להם משכו וקחו לכם, משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצוה. **וצריך ביאור מה תירץ הקושיא.** אבל הענין הוא כי היו צריכין זכות המצות לגאולה, אבל **קודם הגאולה לא יכלו לקבל עול מצות**, כמ"ש מאן דכפות באחרא פטור מעול מלכות שמים, ע"ש זוהר בהר (קח.). ואך **העצה היה על זה, הכנה ד' ימים השתוקקות להמצוה**, זה היה זכותם שהביא הגאולה, ונתקיים אז 'משכני אחריך נרוצה' (שה"ש א, ד).

(**שפת אמת** שבת הגדול סוף תרל"ח)

פתח הגאולה בדבר קטן כחומה

למה הקדים לקיחתו לשחיטתו ארבעה ימים וכו', ואת ערום ועריה (יחזקאל טז, ז), ולא היה בידם מצות לגאול, ונתן להם ב' מצות וכו' (רש"י יב, ו ממכילתא). דאיתא במדרש (ילקוט שה"ש רמז תתקפח) פתחי לי אחותי רעיתי (שה"ש ה, ב), שבכל הד' מלכיות צריכין לפתוח פתח של גאולה, ואיתא פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של היכל, וכן במצרים **רצה הקב"ה שיפתחו בני ישראל איזה פתח קטן במצות לקיחת הפסח.** וכתיב (יב, כג) וראה את הדם כו' ופסח ה' על הפתח, זה הפתח שפתחו בני ישראל. ופסח - וחמל או ודלג (עי' רש"י ורש"י יב, יג), היינו שאותו **משהו שפתחו בני ישראל היה חביב לפני הקב"ה, וחמל על זה 'הפתח' והרחיב והגדיל והרים זו הנקודה עד מעשה אבות**, כמ"ש (שה"ש ב, ח) 'מדלג על ההרים' כו', שקישר מעשה הבנים למעשה האבות, כמ"ש (יב, כב) 'והגעתם אל המשקוף' כו', המזוזות שרומז לג' אבות כמ"ש במ"א (עי' בפרשתן תרנ"ב). ועל זה נאמר (שה"ש ח, ח) אחות לנו קטנה, **שהגם שזה הדביקות הוא רק משהו, מ"מ אם היא כחומה, נבנה עליה.** ובנה הקב"ה יסוד כל הגאולה והתורה על זו הנקודה שפתחו בני ישראל. ובאמת זה בא **ללמד על הכלל כולו, אפילו בכל אדם בפרט, כשפותח משהו פתח, והוא אצלו כחומה, יכול לבוא מזה לידי גאולה שלימה.**

(**שפת אמת** שבת הגדול תרס"א)

הישועה בעוה"ז משמחה של מצוה

וישא העם את בצקו טרם יחמץ משארותם צרורות בשמלותם על שכמם (יב, לד), וברש"י ממכילתא 'משארותם - שירי מצות ומרור, על שכמם - אע"פ שבהמות הרבה הולכיו עמהם, מחבבים היו את המצות'. דאיתא (סוכה לח.) שירי מצוה מעכבין את הפורעניות. כי הנה שורש המצוה היא למעלה בשמים, אבל ע"י **התוספות שמחה והכנות של המצוה, יכולין להיות נושע גם בעולם הזה.** ולכן מצינו בארץ מצרים שהיה הפסח מקחו בעשור, והאמירה היה עוד בראש חודש, וכדאיתא ג"כ בגמרא (מגילה ד.) שואלין ודורשין קודם הפסח כו', והענין, ע"י שהיו עדיין בגלות ולא היו יכולין להתדבק בעיקר המצות הקדושים, רק ע"י הכנה כנ"ל. **וכן הענין גם עתה, שע"י שמחה של מצוה יכולין להתקרב.**

וידוע כי גוף האדם הוא רק מלבוש לנשמה ונפש הפנימי, וז"ש 'משארותם צרורות בשמלותם', ששירי המצוה יכולין ביותר להתדבק בגוף האדם, **וללמוד לנו דרך מחכמת אבותינו שרצו להיות נושע ע"י שירי המצוה, שהכירו את מדריגתם, וגודל רוממות האל ית' ומצותיו.**

וכן ג"כ ניתן לדורות, ז' ימים תאכל עליו מצות (ראה טז, ג), וששה רשות הם (פסחים קכ.), והוא ענין שירי מצוה. וז"ש (ראה שם) למען תזכור כו' כל ימי חייך, **שעל ידי השירים יש אחיזה גם לימי הירידה**, כמ"ש (ברכות יב:) לרבות הלילות.

(**שפת אמת** פסח תרמ"ג ד"ה בפסוק)

הבעירה והחשק להתקרב היא תשובה שלימה

ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם (יב, לט), בתנא דבי אליהו (פרק יח) על פסוק (יהושע א, יא) 'הכינו לכם צדה' וכי צדה היו צריכין ישראל, והלא אינו היו אלא אוכלי המן, אלא עשו תשובה, עכ"ל. ומדברי הקדושים הבינותי, כי בצאת ישראל ממצרים, **היה בוער בקרבם חשק אהבתם ללכת אחרי ה' כלפיד אש, ולא יכלו להתמהמה אפילו לעשות תשובה**, ולא הביטו לרחוץ טנופם ולכלוכם כי לא יכלו להתאפק, אך רצו אחרי ה' מרוב אהבת כלולתם, כמו שהם. וזהו 'וגם צדה לא עשו להם', ומעשה זו עלתה לרצון לפני ה', יותר ממאה תשובות ככתוב (ירמיה ב, ג) 'זכרתי לך חסד נעוריך' וגו'. ובזה נבין מאמר רבי לוי (ב"ר כג, ה) הה"ד 'אתי מלבנון כלה' (שה"ש ד, ח), בנוהג שבעולם כלה מקשטין ומבשמין אותה, ואח"כ מכניס אותה לחופה, והקב"ה לא עשה כן, אלא אמר לכנסת ישראל מטיט ולבנים עשיתיך כלה, והן הן הדברים אשר דברנו, **ובאמת מעשה זה, הוא עומק נקודת התשובה הנרמזת במלת 'ועתה'**, והיא התשובה הקודמת לעולם.

(**הרה"ק רבי וואלף מסטריקאוו זי"ע** - זר זהב)

ברכת מזל טוב לש"ב אהובנו
הרה"ג ר' **מאיר שמעון פרץ רוטנברג** שליט"א
לרגל נישואי בתו שתחי'
עב"ג החתן המופלג **יחיאל אלעזר ליברמן** הי"ו
יזכה לראות דורות ישרים ומבורכים
מאת משפחת בעער ומשפחת שארף

ברכת מזל טוב למורי ורבי הגה"ח המפו'
הרב **יעקב שמעון שטערנשוס** שליט"א
ראש כולל פני מנחם ירושלים
לרגל נשואי בתו שתחי'
עם החתן המו"מ **שמעון רייך** הי"ו
נכד ידידי הגה"צ **הרבי מאוסטראוצא** שליט"א
בברכת הרבה נחת
אברהם משה קראוס אבד"ק וואגאש-לונדון

ברכת מזל טוב לאבינו הנכבד
הרה"ח ר' **יוסף מרגליות** שליט"א
ולאחינו היקר הרה"ח ר' **פינחס מנחם** שליט"א
לרגל הולדת הבת - הנכדה שתחי'
יזכו אביו ואמו לגדלה לתורה לחופה ולמעש"ט
מאת האחים מרגליות

כנישתא חדא בתיובתא

התעוררות תמידית להתגבר על כוחות היצר הרע

הנה פרשת וארא - הפרשה של השבע מכות, לא חלקו את השבעה קרואים לפי המכות, אלא מסיימים 'למען תדע כי אין כה' אלקינו' - באמצע מכת צפרדע, 'למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ' - באמצע ההתראה על מכת ערוב, 'ולמען ספר שמי בכל הארץ' באמצע דבר ה' אל מרע"ה, ופרשנו הטעם כי **סוף הענין נחרט יותר באזני השומע ובלבו**, ולכן מסיימים בפסוק שיש בו התעוררות בני ישראל השומעים את הפרשה.

אמנם לפי זה יש להבין חלוקת הפרשה - בין פרשת וארא לפרשת בא - שהוא הלכה למשה מסיני, שמסיימים את הפרשה עם הפסוק 'ויחזק לב פרעה ולא שִׁלַּח את בני ישראל כאשר דבר ה' ביד משה', **מהו המכוון שעלינו ללמוד מהפסוק של 'ויחזק לב פרעה'.**

אך באמת יש בזה לימוד גדול, להתעורר ליראת שמים אמיתית, כי פרעה לא התעורר כלל מכל המכות, ואף אנו לפעמים אין מתעוררים כראוי, אבל עלינו לדעת שמה שהיה 'ויחזק לב פרעה', פרעה היינו היצר הרע וכוחות הרע, כי הוא 'כאשר דבר ה'' - אשר הרעותי, כי **הקב"ה ברא את היצר הרע, והוא עושה שליחותו, בכדי שכל אחד ואחד יעמוד כנגדו וילחום מלחמת ה' בגבורים**, ואין להסתפק בהתעוררות של פעם אחת, של שמיעת הפסוק 'למען תדע' 'ולמען תספר', אלא בכל שעה ושעה צריך לעמוד על המשמר להתעורר ביראת שמים אמיתית כנגד פרעה - היצר הרע.

וזה מה שאומרים **'לעולם יהא אדם ירא שמים בסתר ובגלוי'**, ולכאורה מה בא הלשון 'לעולם' להשמיענו, אלא שאין לאדם לסמוך על מה שראה או שמע דבר פלא והתעורר אתמול, שהרי היצר הרע אינו מסתפק במלחמתו של יום הקודם, אלא מידי יום ביומו הוא נלחם עם כל אחד ואחד לקרר אצלו היראת שמים, וכנגד זה **צריך האדם להתעורר עם בעירה פנימית ליראת שמים - 'לעולם' יהא אדם ירא שמים.**

ועל מה שאומרים 'בסתר ובגלוי', מפרש **השפת אמת** (עי' במדבר תרל"א ד"ה ר' מאיר, ועי' לקוטים פר' ויגש ד"ה פסוק ויגש) ד'גלוי' היינו יראה ע"י מעשי ונפלאות ה', שיודע שהשי"ת משגיח על כל דבר ונופל עליו יראה, אבל אין להסתפק ביראה זו - שהרי פרעה בשעה שקיבל המכות גם נפל עליו יראה, אבל איתא **בספה"ק** על הפסוק (ט, ל) 'ואתה ועבדיך טרם כי טרם תיראון מפני ה' אלקים', שאין זו יראה אמיתית, כי בשעת המכה מתעוררים ליראה, אבל בעבור המכה היצר מטריד אותו ומסלק ממנו היראה, ולכן נצרך שיהא ירא שמים 'בסתר' דהיינו להיות נדבק יראתו ית' בחיות האדם, **שידע ולא ישכח שאין שום פעולה ותנועה שאינו בכח השי"ת, והוא רק כגרזן ביד החוצב בו**, ואין לאדם שום עצמיות, אלא בכל רגע ורגע יש בו רוח ה', וכל מה שהוא חושב עושה ופועל הוא בכחו ית"ש, וממילא הוא מתעורר לנצל כל כוחותיו לטובה לעשות נחת רוח להבורא ית"ש.

(מתוך ס"ג פר' וארא תשפ"ג)

לזכות הרה"ח ר' קלמן הלר שליט"א והרה"ח ר' מנדל ורדיגר שליט"א

מילי דאורייתא

שחיטת הפסח - אי מוטל על כל יחיד

ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל (יב, ו), ובגמרא (קדושין מא:) 'לפינן מכאן ששלוחו של אדם כמותו. ונחלקו **האחרונים** האם מצות שחיטת הפסח מוטלת על כל יחיד ויחיד, ורק מדין שליחות מהני שחיטה אחת לכולם, וכן משמע קצת **בריטב"א** (שם ד"ה והא). אמנם **הברוך טעם** (עטרת חכמים בחידושיו בסוגיא דקדושין שם) הרבה להוכיח דאפשר דאינה מוטלת על כל אחד ואחד, ולשיטתו הא דילפינן דין שליחות משחיטת הפסח, הוא משום **שהפסוק קרא מעשה השחיטה על שם כל הקהל**, אף דבאמת לא שחטו אלא אחד, אלמא דמה שעשה השליח נקרא על שם הבעלים דשלוחו כמותו לכל דבר.

והברוך טעם הביא לשון **הר"ן** שכתב, והלא אינו שוחט אלא אחד ונפקא לן מדכתיב תזבח שלא יהיו שנים שוחטין זבח אחד כדאיתא בחולין בפרק השוחט, ואפ"ה אמר רחמנא ושחטו דמשמע שכולם שוחטים, עכ"ל, ומדייק מלשון הר"ן דמוכיח דין שליחות מהא דאמר רחמנא ושחטו דמשמע שכולם **שוחטים**, עכתו"ד. אמנם לפנינו בר"ן הגירסא 'ואפ"ה אמר רחמנא ושחטו דמשמע שכולם **ישחטו**', ומשמע דהשחיטה מוטלת על כל אחד ואחד, ואתא שליחות לרבות שאחד ישחוט לכולם.

אלא דיעויין **בריב"ש** [שהיה תלמידו של הר"ן - סי' רכב] דבתו"ד משמע קצת כהבנת הברוך טעם שמצות שחיטת הפסח חלוקה משאר שליחות כמו גירושין וכדו', ומשו"ה בגירושין **צריך קרא לרבות ששליח עושה שליח** משא"כ בפסח ידעינן מסברא עי"ש. ודבריו יובנו יותר ע"פ מש"כ **האבני נזר** בכמה מקומות (חו"מ סי' קלד, אבהע"ז סי' קכט וסי' רכג) דענין שליחות יש לפרשו בב' דרכים, או **שהמשלח מעביר כחו לשליח** לעשות כלשון המשנה (קידושין עט.) 'וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה', וכן בתרומה נותן רשות לשלוחו לתרום, ובזה נתרוקן רשות המשלח לשליח, או **שיד השליח נעשית ידו של המשלח**, וכזה הוא ענין שליחות במצוות דנחשב שהמשלח עשה המצוה, עי"ש. ובזה יובן שבגירושין שהוא מרוקן רשותו לשליח שיהא יכול לגרשה, משו"ה בעי קרא לרבות ששליח עושה שליח, אבל ענין שליחות בפסח, אינו אלא שיהא נקרא המצוה על שם המשלח, הילכך לא בעי קרא מיוחד לרבות שהשליח עושה שליח.

אמנם כבר אמרנו (הובא בגליון הקודם) דהיכא שאין צריך רק שיהא נקרא המעשה ע"ש המשלח א"צ דיני שליחות כלל אלא בכונה בעלמא יוכל לייחסו למשלח. וא"כ צ"ב לדעת הברוך טעם דאין השחיטה מוטלת על כל או"א, האיך ילפינן משחיטת הפסח שליחות לכל התורה, וצ"ב.

והנה **התוס' רי"ד** כתב דמועיל שליחות במצוות רק היכא שיש למצוה התייחסות מצד עצמו להמשלח, ובשחיטת הפסח מהני שליחות מכיון שהמשלח אוכלן ועל שמו ישחט ויזרק הדם, ומדבריו קצת משמע דהשחיטה מוטלת על כל או"א, ועי' **בגליונות הברוך טעם על הפלתי** (סי' כח) שהאריך להוכיח דליכא מצוה על כל יחיד, וכוונת התורי"ד דעל שמו ישחט הפי' דהמצוה נקראת ע"ש המשלח, אך **בתוס' רי"ד** בפסחים (סג:) כתב 'כתב המורה ואם יש לאחד מהן [כזית חמץ בביתו של אחד מבני החבורה] כולן עוברין, ואינו נראה לי שיהיו כל בני חבורה עוברין אלא השוחט לבדו, ואע"ג דהשוחט שליח הוא של כל בני החבורה, הא קי"ל דאין שליח לדבר עבירה עכ"ל, ומבואר דאי לאו אשלד"ע היו המשלחים עוברים משום דנחשבים כשוחטים על החמץ ומשמע דצריך שליחות לעצם השחיטה.

והנה בגוף דברי התורי"ד, הקשה **בשו"ת בית אפרים** (חו"מ סי' סז) מה ענין מצות אכילה שמקיים בגופו למצות שחיטה והא תרי מצוות נינהו, וכי יעלה על הדעת שמצוה שהיא מורכבת מכמה מצוות כגון מצות ד' מינים שיוכל לקיים מצוה אחת בגופו ומצוה אחת ע"י שליח **דמה יש למצוה זו לחברתה.**

אמנם נראה דשאני מצות פסח דאע"ג דשחיטה ואכילה שני מצוות הם, מ"מ עיקר המצוה הוא האכילה, והשחיטה והזריקה הם לצורך אכילה וטפלים הם לגבה, ולכך כיון שהוא אוכלו מיוחס כללות המצוה למשלח. [דרך אגב מובא **שהרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע** היה שולח שליח לישון עבורו בסוכה, וראיתי בספר שביאר דכיון שאכל ושתה בסוכה בגופו שוב היה יכול לקיים מצות שינה ע"י שליח כדברי התורי"ד הנ"ל, אמנם פשוט דבמצוות נפרדות לא שייך לומר כן, וע"ז גם לשון התורי"ד דבסוכה יכול לומר לשלוחו עשה לי סוכה והוא יושב בה, ומשמע **דרק בניית הסוכה דאינה אלא הכנה לצורך הישיבה מהני ע"י שליח** [ושמא יש לדון עפמ"ש **הצפנת פענח** (פ"ו מסוכה) דמצוה שינה בסוכה אינה מצוה חיובית רק שלא ישן חוץ לסוכה, הילכך אפשר דמהני ע"י שליח], ובפשטות לא נתכוין אותו צדיק לדין שליחות, אלא כך היה דרכו בקודש לשלוח במקומו שליחים להרבה ענינים אחרים [כמו ליטול תרופות במקומו], וכוונותיו טמירים ונעלמים ושגבו מבינת אנוש].

ואפשר לבאר דברי התורי"ד קצת תלוי במה שיש להסתפק האם יסוד דברי התורי"ד **דין מיוחד הוא במצוות**, דכדי שתהא המצוה נקראת ע"ש המשלח צריך שיהא המעשה מיוחס למשלח, ולפי"ז יוקשה סו"ס מצות השחיטה אינה מיוחסת למשלח והאיך קיימה, אבל אם נימא **דדין כללי הוא בשליחות**, ואי"ז ענין לקיום מצוה דייקא, א"כ מספיק דמעשה השליח שייך **בדבר מה** למשלח.

(מתוך שיעור בסוגיא דשליחות בישפ"א כ' שבט תש"ס - ע"פ הבנת הכותב)

אמרי דשא

לזכות הרה"ח ר' יוסף שטרייכר שליט"א

בידיעת חשיבות עבודתו יוכל לשעבד עצמו לה'

ולקחו מן הדם ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף על הבתים אשר יאכלו אותו בהם (יב, ז). בציווי ה' למשה **הקדים המזוזות למשקוף**, וכשאמרן משה לישראל **הקדים המשקוף למזוזות** (שם, כב), ובמכילתא (פרשה ו ויא) למדו משינוי זה שאין הסדר מעכב. ובודאי יש טעם בדבר שבדברי ה' הוקדמו המזוזות ובדברי משה המשקוף, וכן יש לדקדק על שינוי הלשון, **שה' אמר 'ונתנו' ומשה אמר 'והגעתם'** (ועי' מלבי"ם אות לה).

וי"ל דהנה בסדר העבודה יש להקדים בשעבוד כל מעשיו לה', ורק אח"כ יוכל לעסוק בהשגות ומדרגות נעלות, וכמו שמצינו שהנחת תפילין של יד - שרומזת על העבודה בעולם המעשה, קודמת לתפילין של ראש, שרומז לעבודה במחשבה והשגה.

והנה המזוזות רומזות לעבודת האדם לשעבד כל כוחותיו להשי"ת, וכמו שמצינו שמצוה לקבוע שם מזוזה, שמטרתה להזכירו תמיד את ה' ואהבתו, ולעוררו משנתו ושגייתו בהבלי הזמן, לחזור לדעתו ולילך בדרכי מישרים כלשון הרמב"ם (בפ"ו מהל' מזוזה הי"ג), **והמשקוף רומז להשגות ומדרגות עליונות**, וכמו שהמשקוף עומד על המזוזות, כך אין קיום להשגות בלי הקדמת השתעבדותו לה', ולכן הקדים ה' את נתינת הדם על המזוזות למשקוף, כי היא הקודמת בסדר ההתקרבות לה'.

אכן משה רבנו בא ללמדנו את **הדרך שבה נוכל לשעבד עצמנו לה'**, כי בתחילת העבודה, כשעדיין אין מרגישים הטעם בעבודת ה', קשה להתגבר על החומר, והעצה לזה **שנדע מראש עד היכן הדברים מגיעים, ועד כמה נזכה להתעלות בהמשך העבודה**, ולהשיג טעם והשגות נפלאות. ולזה אמר משה 'והגעתם אל המשקוף' - שע"י שתדעו מראש עד לאן תגיעו, תוכלו לקיים 'ואל שתי המזוזות' - העבודה למעשה.

(בבר מצוה מוצ"ש פר' בא תשפ"ב)

המנוכר לאביו שבשמים בפסח לא יאכל בו

ויאמר ה' אל משה ואהרן זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו (יב, מג). יש להבין **למה נתאחרה פרשה זו עד אחר יציאת מצרים**, ולא נכללה עם כל דיני הפסח (לעיל יב, א, ואילך), ועוד יש לדקדק דהול"ל לא יאכל **'ממנו'** ולא **'בו'**, וכן יש לדקדק בלשון רש"י שפירש 'כל בן נכר - שנתנכרו **מעשיו** לאביו שבשמים, ואחד גוי ואחד מומר במשמע', דהול"ל **שנתנכר לאביו שבשמים**, כי התנכרות מעשיו הם תוצאה מהתנכרותו בעצמו והרגשתו.

וי"ל ע"ד העבודה, שבא הכתוב ללמדנו האופן הראוי בקיום מצות הפסח, שגם ישראל כשר אם מנוכר הוא במעשיו - במעשה המצוה, ומקיימן בלי חיות ושייכות לאביו שבשמים, גם הוא **לא יאכל בו**, כי אף שמותר הוא לאכול **ממנו** מן הדין, אבל באופן כזה הרי לא יאכל **'בו' - לא יהא לו שייכות לפנימיות המצוה**, ולא כך ראוי לקיים את מצות הפסח, ואם בכל מצוה פירש **הרבי מקאצק זי"ע** 'לא יהיה בך אֵל זר' - שה' לא יהיה זר אצלך, כל שכן **מצות הפסח שבו נהינו לעם ה' שעלינו לקיימו מתוך רוממות ושייכות פנימית.**

ולכן נתאחרה פרשה זו עד אחר יציאת מצרים, כי השייכות לה' קיבלו בנ"י בעיקר אחר שיצאו ממצרים, כשנעשו לעם ה', ומכיון שיש בפרשה זו ללמדנו את האופן הראוי בקיום מצות הפסח, לכן מקומה אחר יציאת מצרים, שאז מוטל על בני ישראל להפנים כוונת היציאה, שבעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים - שנקיים מצוותיו באופן הראוי.

(ליל שבת פר' בא תשפ"א - עבד"ד עמ' רעט-רפ)

רביבי דשא

להכניע את הפרעה שבקרבנו

בא אל פרעה (י, א). הקושיא ידועה דהול"ל לך אל פרעה. וי"ל שבא ללמדנו שבל נחשב בלימוד המכות, שפרעה הוא מחוץ לנו ונחפש איה הוא הרשע, להכניעו בשוטים ובמקלות, אלא **בא אל פרעה - אל תוכך פנימה**, תעמיק למצוא בקרבך את הפרעה הקטן שבלבך האומר לך 'מי ה' אשר אשמע בקולו', **ואותו תראה להכניע שיתבטל מפני השי"ת.**

(ס"ג פר' בא תשפ"ב מאמר ג)

יומא דהילולא
כ"ק רבינו
השפת אמת זי"ע
ה' שבט

הודאה להשי"ת - מתוך הכרת האפסיות שלנו

השפת אמת זי"ע אמר, שנקרא יהודה על שם ההודאה [שבשעת לידת השפת אמת היו ניסים], ומרגיש בעצמו שהוא יכול להודות יום ולילה, בלי להתעייף. אנו רגילים להבין המושג של 'הודאה' כמו להבדיל שמודים לבשר ודם, אבל באמת הודאה לרבונו של עולם הוא בבחינת מודה על האמת, שמכירים את האפסיות שלנו, עד כמה אין לנו קיום מעצמנו. והרי **דבר זה הוא מהיסודות הבולטים בספה"ק שפת אמת, שהאדם מצד עצמו אין לו כלום**, וגם מה שמקיים מצוות ועובד את ה' אינו אלא בעזר עליון. הספה"ק שפת אמת הוא ספר החיים שכתב השפת אמת זי"ע מפנימיות לבו, ומתוך דבה"ק אנו למדים הרגשתו התמידית, להודות לה' מכיון שהאדם מצד עצמו אין לו כלום, **וכל החיים וכל מה שהאדם מצליח לעשות בכל רגע ורגע הוא מתנה מאת ה'.**

[מתוך דברי **רבינו שליט"א** - ה' שבט תשפ"ב. - וע"י **שפת אמת** (ויגש תרל"ט ויחי תרנ"ז ותרס"ב) דהודאה ענינו מודה על האמת, הביטול לגמרי להשי"ת, דלית ליה מגרמיה כלום. וע"ע בסוף מכתב **השפת אמת** (אבות פ"ג) ענין ב' התמידין, ב' עניני הודאה, לפני העבודה ואחר גמר העבודה, שמכיר שהכל מהשי"ת, עי"ש].

הכל עושה השי"ת ולאדם רק נטיה שבלב

דע אהובי, כי אין שום דבר אף ההרהור טוב ורע בלי רצון הבורא ב"ה וב"ש, גם מה שנופל לפעמים הרהורי תשובה ומחשבה טובה לאדם, מתת אלקים הוא, ואין אדם עושה שום דבר טוב ורע מעצמו כלל. ואל יקשה לך, אם כן אין האדם עושה כלום, תשובה על זה, כי עיקר עבודת האדם הרצון שבו, והאדם אשר כל מגמת רצונו לעובדו ית"ש, השי"ת מושיע לו שיעשה מצות ומעשים טובים כראוי, וכל מה שהאדם עושה הוא כיון שהיה לו בו מעט יגיעה כחודו של מחט, ועל ידי זה עזר לו השי"ת ופותח לו כפתחו של אולם, עד שבא לידי מצוה.

ועיקר הנטיה שבלב האדם, גם **האדם עצמו אינו יכול להשיג מה ממנו ומה מהשי"ת**, ואני אומר לך בבירור זה, שאין לך דבר אף הרהור בלי עזרת השי"ת, וכמו שאמרו ז"ל (קדושין ל:) אלמלא השי"ת עוזרו לא יכול לו, וזה כלל הרבה דברים. וזהו גם כן עיקר היראה, **ועיקר הענוה והשפלות, שהכל מהשי"ת**, וזה כולל כל עבודת האדם מראשו ועד סופו.

(שפת אמת לקוטים לחודש אלול במכתב)

כגרזן ביד החוצב

גיאות אין לו שיעור, שאמרו חז"ל (סוטה ד:) המתגאה כאלו עובד עבודה זרה, כי **כל זמן שנמצא הרגשת עצמו בכל מעשה קטן וגדול**, שאינו זוכר שכח הפועל בו השי"ת כגרזן ביד החוצב כו' **הרי מסיר עול מלכותו ית'**. ושבת היפוך זה, שמעידין כי לה' הארץ ומלואה כו', ושבת מעלה כל דבר לשורשו ומנוחתו, וגיאות מקומו רק לה' מלך גאות לבש כו' (תהלים צג, א), ולכך **השבת מסייע לאדם שלא להתגאות.**

(שפת אמת שבת הגדול תרל"ב ד"ה אא"ז)

* * *

'אשר ברא אלקים לעשות' (בראשית ב, ג), פירוש, שנתן השי"ית כח בהנבראים לפעול כל דבר פעולתו, אש לשרוף, אילן לצמוח, וגם בבעל חי להיות לו **הבחירה לעשות כרצונו**, ועם כל זאת היה המכוון שידע כל פעול כי הוא ית' הנותן לו הכח, אף שעושה מעצמו - הוא **כגרזן ביד החוצב**, וזה היה כל מכוון הבריאה וכו'.

(שפת אמת בראשית תרל"ב ד"ה בזוה"ק)

עבודת האדם כטיפה מן הים

אף שהשיג ועובד כל ימיו, צריך שידע שאין זה שלו, רק שה' יתברך פעל בו כגרזן ביד החוצב בו, ושלא יחזיק טובה לעצמו, ואדרבה יתוסף לו יותר ויותר הכנעה בהשיגו גודל קדושת ויראת ה' יתברך, **ויפול עליו הכנעה ובושה**, וידע כי כל מעשיו אינם כטפה מן הים אל התחלת כניסה לעבודת ה' יתברך, ואף כי עבד הרבה באמת אין הכוונה לרמות עצמו, רק לידע ברור שהוא האמת כי נמצא **רק נקודה קטנה שהיא מן האדם.**

והרי אמרו חכמינו ז"ל פתחו לי כחודה של מחט כו' כפתחו של אולם כו', ודבריהם חיים וקיימים, ואם כן יקשה שאנו רואים חסידים ואנשי מעשה שכמעט אי אפשר לומר שלא פתחו כחודה של מחט לפי העבודה העצומה. אולם התירוץ הוא בהסיר השקר המכסה האמת, כי האמת שמה שאנו רואין העבודה, זה הוא אחר שכבר פתח להם ה' יתברך כפתחו של אולם, לפי מעט הפתיחה שפתחו הם, וכשידע אדם ויאמין דברי חז"ל אלו, יתברר לו כי לפי קצת העבודה שלו אין משלו רק כחלק אחד מאלפי אלפים כההפרש בין חודה של מחט לפתחה של אולם.

[שפת אמת אבות פ"ג מכתב. - א"ה: ולא מבואר מה נתקשה בזה שאנו רואים חסידים וכו', ואם הקו' שהיו צריכים לראות שיגיעו להשגה גבוה כפתיחה של אולם, א"כ מה מתרץ, ואולי שדברי חז"ל נאמרו כשמעצמו פותח כחודה של מחט, אך לפ"ד האם יתכן שיעשה האדם מעצמו כלל, וצ"ע].

האדם נברא עבור לא להחזיק טובה לעצמו

אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך כי לכך נוצרת (אבות פ"ב מ"ח), ויש לדקדק כיון שקיים מה שנוצר עליו, ג"כ **יש לו טעם להחזיק טובה לעצמו ולומר עשיתי אשר נוצרתי עליו.** אמנם נוכל לפרש כי לכך נוצרת - שלא תחזיק טובה לעצמך, כלומר אין רצון הקב"ה גוף הלימוד, כי יצירת האדם רק על זה שלא יחזיק טובה לעצמו כנ"ל. וז"ש ג"כ 'מאוד מאוד הוי שפל רוח שתקות אנוש רמה' (אבות פ"ד מ"ד), ומדקדקין כי לשון תקות הוא מה שמצפין על זה, , ואין קשיא לפי משי"כ, כי אדרבה **באמת כל התקוה להיות עפר - שנזכה לבסוף להכניע עצמו.**

(שפת אמת אבות פ"ג מכתב)

העצה לא להחזיק טובה לעצמו

אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך. יש לפרש דווקא אם ילמוד תורה הרבה אז יזכה לדעת כמה הוא רחוק ולא יחזיק טובה לעצמו, מה שאין כן **הלומד מעט, אז מיד מחזיק טובה לעצמו**, ורבן יוחנן בן זכאי אשר לא הניח דבר קטן וגדול בתורת ה' שלא למד' (סוכה כח.), אמר זה, כי כל מה שרואין ולומדין דברי תורה יודעים שלא להחזיק טובה.

(שפת אמת אבות פ"ב מ"ח)

הגלות וההסתרות כדי להיות שפלים ונכנעים

בוודאי עלינו לשבח על הגלות גם כן, דאם לא כן מה השבח על הגאולה, אם היינו יכולין להתקרב להשי"ת בלי זה, אם כן לא הן ולא שכרן. אלא וודאי **הגלות היה עצה שנוכל להתקרב להשי"ת.** ובפשוט י"ל כי היה זה **כדי להיות שפלים ונכנעים להשי"ת**, כי בלא זה לא היינו יכולין להנצל מגיאות, כמו שמצינו כמה פעמים נפלאות השי"ת בדרך זה, שיוכל האדם לקבל הטובה שלא יבטלנה ע"י רגל גאוה, **ונראה שכל הרעות שבעולם הם לכוונה זו להכניע האדם.**

(שפת אמת פסח תרל"ג ד"ה לחם)

* * *

וידעתם כי אני ה' אלקיכם המוציא וגו' (וארא ו, ז), זה הבטחה שידעו שהש"י הוציאם מארץ מצרים, וזה **טעם כל הגלות - כדי שידע האדם שמצדו מוכן להיות בגלות**, וככה נוהג בכל איש מישראל. וכן שמעתי **מאא"ז מו"ר ז"ל [החידושי הרי"מ זי"ע]**, כי אם היה אדם יודע באמת שהכל מהש"י לא היו מסתירין לו כלל, **וכל ההסתר כדי שלא ידמה שממנו הוא**, ודפח"ח.

וכפי מה שיודעין וזוכרין שהש"י הוציאנו, אין צריך להיות בפועל תוך המצר, כי **כשאדם שוכח ומתגאה לומר כחי ועוצם ידי כו', אז צריכין להביאו במיצר**, ושיראה כי הכל מהשי"ת.

(שפת אמת וארא תרל"א ד"ה וידעתם ותרל"ד ד"ה והוצאתי)

מגביה אלו שנשארים שפלים

הגיד **מו"ז ז"ל** בשם **הרב הק' מפרשיסחא ז"ל** פירש 'מגביה שפלים', **שהשי"ת מגביה האדם באופן שיהיה נשאר שפל** כמו שהיה, כי השי"ת נותן טוב לכל הנצרך, ואם האדם מתגאה נמצא שאין חסר לו ונפסק מתנת שמים ממנו, אבל **הצדיק שנחסר לו תמיד, הוא כלי לקבל ברכת השי"ת**, כדאיתא מים יורדין למקום נמוך.

(שפת אמת וישלח תרל"ד ד"ה ברש"י)

תועלת החסדים להגיע לידי הכנעה

'קטנתי מכל החסדים' (וישלח לב, יא), שמעתי מכבוד **מו"ז ז"ל** בשם **הרב הק' מלובלין ז"ל** שגם מה שקטן בעיניו הוא מהחסדים של הש"י כו'. ונראה להוסיף ביאור, כי יש לכל איש ישראל להשיג הכנעה וקטנות ע"י חסדי השי"ת שעושה עם האדם לפנים משורת הדין, לכן צריך האדם להשיג בושה ולהכניע לפניו ית'. וז"ש קטנתי מכל החסדים, **שמכל החסד וטוב שעשה עמו השיג קטנות**, עד שלא נשתנה כלל מעת שהיה הולך לחרן עד חזרתו, כדכתיב (שם) במקלי עברתי כו', ואין זה דבר קטן, שיזכור האדם עד עשרים שנה מה שהי' לו. וזה מצות זכירת יציאת מצרים, שיזכור האדם כי השי"ת הוציאו מכל הסתר ועצת היצר הרע. והאמת כי **תכלית חסדי השי"ת הוא כשמשיג האדם הכנעה וקטנות** ע"י החסדים זה אות ומופת שמקבל החסדים אליו והבן.

(שפת אמת וישלח תרל"ד)

להגיע לבושה מהטבת השי"ת

אחר שזוכין לתורה, **צריכין לדקדק ביותר שלא לבוא ח"ו לידי גבהות ע"י התורה.** וצריכין לשוב בתשובה על ידי התורה, שידע האדם **ויבוש בעצמו איך הקב"ה היטיב עמו** וזכהו לתורה. ומזה יפול עליו בושה וישוב בתשובה, ועל ידי זה התורה מתקיימת אצלו. וזו היראה והמשפט שאחר השגת התורה היא יראה אמיתית, שיראה הקודמת היא על ידי חסרון דעת, ויראה זו בא ע"י הדעת שרואה ומבין ע"י התורה איך ליבוש מפני הבורא ית', **והוא דבר של קיימא.**

(שפת אמת משפטים תרל"ז ד"ה ובמדרש)

מעלת האדם צריך להוסיף הכנעה

בפסוק (ישעיה א, ג) ידע שור קנהו כו', כתבנו כבר כי אף שבעל שכל ובחירה יש לו יותר גיאות על ידי שתלוי בדעתו, אבל הבהמה יודעת שהיא ביד מנהיגה (ע"י שפ"א דברים תרל"ד), אך צריך אדם להתבונן בזה, כי בזו המעלה שהוסיף לו הבורא יתברך על בעלי חיים, ולכבודו ברא הכל, על כן **צריכין לבא על ידי זו המעלה ליותר שפלות והכנעה אליו יתברך**, וזה הכלל שעל ידי זה יבא לידי מדרגות רבות, אם מוסיף הכנעה על ידי כל מדרגה, ולכן הוכיחם הנביא שמאחר שעל ידי מעלתם מתגאים, אם כן אין יכולין לקבל ח"ו הטובה, ועל ידי זה נתגרשנו מארצנו, ה' יושיענו.

(שפת אמת לקוטים - לקוטי נ"ד)

לא להתרשל מקיום העבודה - כי ע"ז עתיד ליתן דין וחשבון

בשפת אמת על מסכת אבות (פרק ג) הובא מכתב שכתב בימי חורפו, שכל כולו לבאר אפסיות האדם מתחילת יצירתו ועד שסופו לעפר, וכל מה שיש לו קיום בעולם אינו אלא כח השי"ת המחיה ועושה הכל, והדברים צריכים לימוד מעמיק, ומדגיש נקודה חשובה ויסודית, לבל נטעה שאחרי שעיקר הכל היא ההכנעה והשפלות, א"כ יחשוב האדם שאין לו לעשות מאומה וישב בטל, רק לשמור בהכנעה, כי מ"מ **העבודה הוא עיקר שבזה יבא לפני בוראו**, והוא לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, רק **שא"א שיגיע הדברים להקב"ה בלי הביטול**, וממש כמו שמלך שולח אחד שיבא לו דבר פלוני שיהיה טוב כראוי, שבוודאי יש ג' דברים, שישמע הקבלה - שישמע השליחות ויקבלנו, והב' מעשה השליחות שיחפש דבר הטוב, והג' ביאתו עם הדבר לפני המלך, שכל אחד מהם הוא עיקר, **ובלי ביאתו בחזרה לא הועיל כלום בעבודתו**, ועל זה נאמר ולאן אתה הולך כו', שביאתו לפני המלך אינו רק בביטול והכנעה, והוא העיקר, ומ"מ **העבודה העיקרית מצד דין וחשבון שהמלך יראה אם הביא כרצונו, ולזאת צריך להסתכל בכל מעשיו בכל רגע אם יוטבו בעיני המלך.** ובפרשת בהעלותך (תרמ"ג) מבאר השפת אמת מאמרם ז"ל אשרי מי שבא לכאן - לעולם הבא, ותלמודו בידו, שהכוונה שבכל לימודו לא החשיב את עצמו, וממילא **אינו מתבייש בתלמודו בעולם האמת**, עיש"ה.

לעילוי נשמת חמותי האשה החשובה
מרת **גליקא בלומא גוטסמן** ע"ה
בת הגאון הגדול ר' **אברהם בנימין זילבערברג** זצ"ל
אב"ד פיטסבורג
נלב"ע ב"ז טבת תשפ"ג
תמכה ועודדה נכדיה שהולכים לאורו של רבינו שליט"א
הונצח ע"י חתנה הרה"ח ר' **עקיבא שמחה** שליט"א

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' **שלמה אלימלך** ז"ל
בן הרה"ח ר' **אברהם יוסף** ז"ל **גולדשטיין**
נלב"ע ג' שבט תשפ"א
הונצח ע"י בנו ידידנו
הרה"ח ר' **שמואל דוד גולדשטיין** שליט"א

ברכת מזל טוב לידידנו
הרה"ג ר' **מאיר שמעון פרץ רוטנברג** שליט"א
בן הרה"ג ר' **יוסף יהודה רוטנברג** שליט"א
לרגל נישואי בתו שתחי'
עב"ג החתן המופלג **יחיאל אלעזר ליברמן** הי"ו
יזכה לראות דורות ישרים ומבורכים
נאת ידידיו ומוקיריו השמחים בשמחתו

ברכת מזל טוב לידידי ורעי
הרה"ח ר' **יהושע רייס** שליט"א
לרגל הולדת בנו שיחי'
יזכה להכניסו בבריתו של א"א בעיתו ובזמנו
ולגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט
נאת ידידו ורעו, ישראל אלימלך שרייבער

טללי תהיה

ברכה והנהגות בכניסה לדירה חדשה

בס"ד, לכבוד רבינו שליט"א, בעזה"י אני עובר לדירה חדשה [בחוץ לארץ], ומבקש ברכה שיהי' בשעה טובה ומוצלחת, שלא יתפס בי ח"ו עין הרע, שיהיה בית שמגדלים בו לתורה ויראת שמים, שהשכינה תהיה שרויה בו. ואולי יש איזה הנהגה טובה שאקבל עלי בהזדמנות זו.

וכתב רבינו שליט"א:

לידידי ר' נ"י, יעזור השי"ת שיהא ישוב טוב ברוחניות וגשמיות בדירה החדשה [אך, כמובן זמני, עד ביאת גוא"צ בקרוב], ובלי שום מכשול ותקלה ועיה"ר.

מנהג זקנים ללמוד כל חומש דברים, כשנכנסים בבית החדש.

בוודאי חוב להודות להשי"ת על מה שזיכה אותך, קודם **ללמוד** קאפיטל ק' בתהלים עם המפרשים. ואפשר לקבל גם איזה דבר טוב, אפילו **קטן**, אבל בקבלה גמורה [כשמשערים מלכתחלה שאפשר יהא לעמוד בה].

ידידך המברכך בשמחת החג הבעל"ט בכשרות, שאול

(ניסן תשע"ח)

מדברי השפת אמת זי"ע - במצות תפילין

תפילין מחלישין כח הגוף

והיה לאות על ידך וגו' למען תהיה תורת ה' בפיך וגו' (יג, ט). כי על ידי המצות האלה שנקראים אותות ניתקן גוף האדם, ויכול להאיר בו אור הפנימי שבאדם - שהוא חלק כל איש ישראל בתורה כמ"ש 'וחיי עולם נטע בתוכינו'. וחז"ל (מנחות לו:) דרשו מי שצריך אותות, להוציא שבתות וימים טובים, שהם עצמם אות, וכו', אכן עיקר הפירוש - על בני ישראל עצמם, כמ"ש 'לך לאות', כי הגוף מלבוש להנשמה, **ועל ידי אותות אלו מחלישין כח הגוף, והנשמה מאירה.** וז"ש 'מי שצריכין אות', אבל בשבתות וימים טובים מתרוממין נפשות בני ישראל, והם עצמם אות ממש.

(שפת אמת בפרשתן תר"מ ד"ה בפסוק והי')

בהנחת תפילין יסיח מדעתו עניני הגוף

בזוה"ק (בלק קפז.) על פסוק (קהלת ב, יד) 'החכם עיניו בראשו', כי לכן עשה הקב"ה בחכמה עינים בראש, להסתכל תמיד אל השורש, היפך מ'כסיל בחושך הולך' (קהלת שם) - שכל רצונו ומחשבתו בעלמא דחשוכא. ועל זה כתיב (עקב יא, יח) **'והיו לטוטפת בין עיניכם'**, וזה הרמז 'ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת' (ראה יד, א), כי כל עניני הגוף שנקרא מת - שעומד למות, כל אלה הדברים לא יערבבו את האדם מעיקר התכלית שנשתלח מעולם העליון, וכו', ולא יפסקו ויעשו קרחה בין עיניכם - שהוא הסתכלות המוח שבראש. **ועכ"פ צריך אדם לראות כשמניח באמת התפילין, שהוא זכרון והארת הנשמה לא יסיח דעתו מצד הגוף.**

(שפת אמת ראה תרס"ד)

רושם התפילין בתיקון הדעת

איתא בגמרא (יומא ח. מנחות לו:) מה ציץ שאין בו רק אזכרה אחת אמרה תורה (תצוה כח, לח) 'תמיד' שלא יסיח דעתו, תפילין על אחת כמה וכמה כו'. היינו **שהתפילין מסייעין לאדם לברר הדעת שלא יסיח דעתו.** ויתכן לרמוז כן באמרם 'על מצחו תמיד' (שם), וכי לא בעי מינם ומעיל לבית הכסא, אלא 'תמיד' שלא יסיח דעתו, ולכאורה אין מובן אכתי מה 'תמיד', רק הפירוש שהציץ עשה בו רושם שיהיה תקון הדעת שלו שלא יסיח דעתו, וכמו כן **הרשימה של התפילין בכל איש ישראל בעצם המוח ולב.** ודו"ק.

(שפת אמת נשא סוף תרנ"ג)

התפילין מסיר השכחה

בימי המעשה שולט השכחה, ולכן צריכין לתפילין 'לזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך' (יג, ט) - שיהיה בהם הויה, שלא לשכוח התורה. ועל זה רמזו (קדושין לה.) שהוקשה כל התורה לתפילין, **שמצות תפילין מסייע להיות התורה שלומד דבר של קיימא.** ובשבת אין צריך תפילין שהוא עצמו אות של זכירה.

(שפת אמת כי תשא תרנ"ז ד"ה וכמו כן שבת)

במעשיו למטה מעורר השורש למעלה

צריך כל אדם לידע, כי המצות שנתן לנו הש"י, בפרט אותן שנקראים אותות, הם פועלים ומסייעים לכל אדם, וכמו **שאדם מניח תפילין למטה - ורוצה לצאת משיעבוד הגוף ולכנוס לקבלת מלכות שמים**, כמו כן השורש **בשמים מוציא נשמתו ונפשו מסטרא אחרא ומתקשר אל הקדושה.** ורמזו חז"ל בתפילין דמרי עלמא ע"ש פרק קמא דברכות (ו.), והרמז כנ"ל, כאשר בני ישראל מניחין תפילין למטה בעולם הזה ופורקין מעצמם עול סטרא אחרא, ומקבלין עליהם עול מלכותו ית"ש, כן כביכול הקב"ה מניח תפילין וקושר את בני ישראל אליו, ופורק מעליהם עול סטרא אחרא. לכן בתפילין דמרי עלמא גם כן ב' פרשיות לשבחן של ישראל - 'מי כעמך ישראל' (ש"ב ז, כג) 'מי גוי גדול' כו' (ואתחנן ד, ז), וב' פרשיות להצילם מסטרא אחרא - 'או הנסה אלקים' (ואתחנן ד, לד), 'עם נושע בה'' כו' (ברכה לג, כט).

(שפת אמת בפרשתן תר"נ ד"ה בפסוק)

התפילין מסייע להיות עד אמת

אמרו חז"ל (ברכות יד:) **הקורא קריאת שמע בלי תפילין כאלו מעיד עדות שקר בעצמו**, והענין הוא דכתיב (ישעיה מג, י) 'אתם עדי', וזאת העדות אינו בביטוי שפתים בלבד, אבל **כל איש ישראל בעצמותו הוא עד על הבורא ית'**, דכתיב (ישעיה מג, כא) 'עם זו יצרתי לי', שיש לבני ישראל ציור מיוחד, צלם אלקים, שהוא עדות על הבורא ית', מדכתיב 'עם זו' - מוכח שיש להם ציור מיוחד לשמו ית'. וזה הציור מתגלה על ידי התפילין, כמ"ש חז"ל (ברכות ו.) בפסוק (תבא כח, י) 'וראו כל עמי הארץ כו' שם ה' נקרא עליך' זה תפילין של ראש, קריאה הוא לשון חיבור ודביקות, **שעל ידי התפילין חל שם שמים על האדם ומתגלה בו צלם הפנימי.** ובאמת בקבלת התורה נגלה זה הציור, ועל ידי החטא נסתר מהם, אכן על ידי התפילין נשלם זה הצלם, ונעשה עד אמת על הבורא ית', לכן הקורא בלי תפילין כמעיד עדות שקר בעצמו, בעצמו דייקא, ועדות בפה בלבד אינו אמת לאמיתו.

(שפת אמת בפרשתן תרנ"א ד"ה במצות)

תמיהות

באיזה יום 'הראהו עם חשכה'

החודש הזה לכם (יב, ב), ופירש רש"י (מדברי המכילתא) 'נתקשה משה על מולד הלבנה באיזו שיעור תֵּרָאֶה ותהיה ראויה לקדש, והראה לו באצבע את הלבנה ברקיע ואמר לו כזה ראה וקדש. וכיצד הראהו, והלא לא היה מדבר עמו אלא ביום, שנאמר (וארא ו, כח) ויהי ביום דבר ה', ביום צותו (צו ז, לח), מן היום אשר צוה ה', והלאה (שלח טו, כג), אלא סמוך לשקיעת החמה נאמרה לו פרשה זו, **והראהו עם חשכה'.**

וצריך ביאור אם היה בראש חודש סוף היום, אם כן **לא היה שהות שידברו עוד בראש חודש אל העם** (עי' רש"י יב, ג), ואם היה סוף יום שקודם ראש חודש, הלא **כשנראה הלבנה צריכין לעשות היום ראש חודש**, ואפשר שלא הספיקו לומר מקודש עד שחשיכה והיה מעובר (עי' ר"ה פ"ג מ"א), מיהו לפי זה לא היה דבר ה' אליהם בראש חודש, רק בערב ראש חודש, ולשון הפסוק החודש הזה משמע שהיה בראש חודש, וצריך עיון.

[**שפת אמת** - לקוטים. ובהערות בסוף הספר כתב **הגרי"מ בידרמן זצ"ל:** ובמכילתא (בא, פסחא א) משמע דבראש חודש אמר כן משה רבינו ע"ה לישראל, ובגמרא (פסחים ו:) מספקא להו אם היה המאמר בריש ירחא, עי"ש בתוס' (ד"ה ממאי), ואם הראהו עם חשכה אי אפשר לומר כן כלל].

להבין שמועות

בחידוש השפת אמת זי"ע

שלוחי מצוה היכא דשכיח הזיקא

בזוה"ק (ויגש רט.) אמר רבי חייא, וכי אליהו כיון דאיהו גזר וקב"ה מקיים, ואיהו גזיר על שמיא דלא לאחתא מטרא וטלא, היך דחיל איהו מאיבל, דשדרת ליה דכתיב (מ"א יט, ב) 'כי כעת מחר אשים את נפשך כנפש אחד מהם', ומיד דחיל וערק על נפשיה, א"ל רבי יוסי, הא אוקמוה דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנזקא אשתכחת לעינא, כגוונא דשמואל, דכתיב (ש"א טז, ב) 'איך אלך ושמע שאול והרגני', א"ל עגלת בקר תקח בידך, בגין דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנזקא אשתכח, אוף הכי אליהו **כיון דחמא דנזקא אשתכח, לא בעי לאטרחא למאריה.**

יש ללמוד מכאן שמה שאמרו חז"ל (פסחים ח:) שכיח הזיקא שאני, הפירוש שכיון שמניח [צ"ל 'ששכיח'] נקרא טירחא ואסור להטריח, אבל אמת **ששלוחי מצוה אין ניזוקין אף בשכיח הזיקא גם כן**, רק שהוא נקרא טירחא, ולכך אסור לסמוך על זה להטריח כנ"ל.

(שפת אמת לקוטים פר' ויגש)

ולפו"ר דברי השפת אמת נפלאים, דהרי אמרינן ביומא (יא.) 'מעשה בארטבין אחד שהיה בודק מזוזות בשוק העליון של צפורי, ומצאו קסדור אחד ונטל ממנו אלף זוז, והאמר רבי אלעזר שלוחי מצוה אין ניזוקין, היכא דקביע היזקא שאני' - **הרי שהמצוה לא הגינה עליו ונקנס באלף זוז**, ובקידושין (לט.) אמרינן 'הרי שאמר לו אביו עלה לבירה והבא לי גוזלות ועלה לבירה ושלח את האם ונטל את הבנים ובחזירתו נפל ומת, וכו', והא אמר רבי אלעזר שלוחי מצוה אינן נזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן, סולם רעוע הוה דקביע היזקא, וכל היכא דקביע היזקא לא סמכינן אניסא' - **הרי שמצות שילוח הקן לא הגינה עליו ומת** [ויש לדחוק ולומר, שהשפת אמת יפרש שהם ניזוקו כי הם הטריחו כלפי מעלה, וכדאיתא בגמרא כמה פעמים (עי' תענית כד:) שמי שמטריח כלפי מעלה מעורר עליו דינים, ולכן הגם ששלוחי מצוה אינן ניזוקין גם בשכיח הזיקא, מ"מ **הם ניזוקו כי לא חששו לכבוד קונם והטריחו**].

עוד צ"ב מה מביא מדברי הזוה"ק לפרש דברי הגמרא, הרי בגמרא איירי על 'שלוחי מצוה' שנאמר לכל יהודי באשר הוא - צדיק בינוני ומי שהוא היפך מצדיק, והיכא דשכיח הזיקא אין המצוה מגינה. משא"כ שאלת הזוה"ק הוא, דלצדיק כמו אליהו היה צריך להיות **שמירה והגנה מכח צדקותו**, ואינו ענין לכללא דשלוחי מצוה אינן ניזוקין, ועל זה מתרץ הזוה"ק דאכן כן הוא, אלא שלא רצה להטריח כלפי מעלה, וצ"ע.

[אלא דיש מקום לשאול לדברי הזוה"ק, דשמואל לא רצה להטריח כלפי מעלה, א"כ איך ילפינן מינה דהיכא דשכיח הזיקא אין המצוה מגינה, הלא טעמא אחרינא אית ביה. וצ"ל דאם היתה המצוה מגינה **בעצם**, אין זה הַטָרָחה, דכך נקבע בדרך העולם].

(**רבינו שליט"א** - שלום זכר פר' ויגש תשפ"ג)

ברכת מזל טוב למורינו
הגאון החסיד רבי דניאל חיים אלתר שליט"א
ראש ישיבת פני מנחם
לרגל נישואי בתו שתחי'
עב"ג החתן המופלג **שמואל שמלקא שלסר** הי"ו
יזכה לראות דורות ישרים ומבורכים
המאחל בקידה,
חיים בער ברכיה יוסטמאן

הודעה משמחת
בשב"ק הבעל"ט פרשת בשלח אנו מתארגנים לנסיעה
לכלל אברכי הקהילה להרי הקעסטקליס
בראשות מורינו הגה"ח רבי אברהם מרדכי אלטר שליט"א (במוהרי"א)
לפרטים והרשמה: 718-682-2723
בברכת התורה והחסידות, המארגנים

ברכת מזל טוב לידידנו
הרה"ג ר' **מאיר שמעון פרץ** שליט"א
לרגל נישואי בתו שתחי'
ולידידנו הרה"ח ר' **דוד ליברמן** שליט"א
לרגל נישואי בנו
החתן המופלג **יחיאל אלעזר ליברמן** הי"ו
יזכו לראות דורות ישרים ומבורכים
החתונה תתקיים אי"ה ביום שני
באולמי בית ישראל

יו"ל ע"י תלמידי רבינו ראש הישיבה שליט"א בן כ"ק מרן אדמו"ר הפני מנחם מגור זצוקלה"ה

© כל הזכויות שמורות למכון בנאות דשא – פקס 077-4703647 bnaosdeshe@gmail.com הארות והערות יתקבלו בברכה
ניתן להירשם לקבלת הגליון מידי שבוע • לתרומות, הנצחות ובעניני הפצה בארה"ק **052-7178350** בארה"ב **718-408-8970**
גחלי אש - שיעורים ושיחות > אר"י: 077-2277-277 > ארה"ב: 1716-229-4771 > אירופה: 44-330-390-0476
לקבלת הגליון השבועי המלא משיחות רבינו שליט"א ניתן לפנות למכון עברא דדשא טל: 03-739-5330 | מייל: droshosry@droshosry.com